

Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji

BMP.0790.6.1.2025.MC

Pan
Adam Krzywoń
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

odpowiadając na pismo¹ Pana Rzecznika z 12 maja 2025 r. w sprawie *poszanowania praw repatriantów i udzielenia im pomocy na podstawie ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji*², w szczególności w formie przyznania miejsca w ośrodku adaptacyjnym dla repatriantów, uprzejmie przedstawiam następujące informacje.

Na wstępie należy wskazać, że działania z zakresu repatriacji prowadzone są w ramach obowiązujących przepisów ustawy o repatriacji. Uprawnione do skorzystania z repatriacji są osoby polskiego pochodzenia, które spełniają wymogi uzyskania wizy krajowej w celu repatriacji, określone w ustawie o repatriacji oraz wskazani członkowie ich rodzin³. Zgodnie z art. 4 ustawy osoba przybywająca do Polski na podstawie wizy krajowej w celu repatriacji nabywa obywatelstwo polskie z mocy prawa z dniem przekroczenia granicy Rzeczypospolitej Polskiej. Postępowanie o wydanie wizy krajowej w celu repatriacji jest inicjowane na wniosek osoby zainteresowanej. Osoba ubiegająca się o wydanie wizy krajowej w celu repatriacji składa osobiście wniosek o jej wydanie do konsula⁴. Warunkiem wydania wizy krajowej w celu repatriacji jest – stosownie do art. 12 ust. 1 ustawy – przedstawienie dowodu potwierdzającego posiadanie lub zapewnienie lokalu mieszkalnego i źródeł utrzymania w Rzeczypospolitej Polskiej albo zapewnienie miejsca w ośrodku (warunków do osiedlenia się). Organem właściwym do wydania wizy jest konsul.

Realizacja programu repatriacyjnego wiąże się ze skutkami finansowymi po stronie budżetu państwa. Środki na realizację zadań z zakresu repatriacji pochodzą z rezerwy celowej budżetu państwa „Pomoc dla repatriantów”. W ustawie budżetowej na rok 2025 z dnia 9 stycznia 2025 r.⁵ w rezerwie celowej „Pomoc dla repatriantów”⁶ przewidziano środki w wysokości 44 710 000 zł.

Repatriantom przybyłym do Polski oferowane jest szerokie wsparcie zarówno finansowe, jak i niematerialne. Do form bezpośredniego wsparcia finansowego repatriantów należą: jednorazowa pomoc finansowa przysługująca po przyjeździe czy pomoc związana z realizacją potrzeb mieszkaniowych. Ponadto repatriantom

---

¹ O sygn. XI.532.1.2025.JO

² Dz. U. z 2022 r. poz. 1105, dalej również: „ustawa”

³ Art. 9 ustawy

⁴ Art. 10b ust. 1 ustawy

⁵ Dz. U. poz. 63, dalej: „ustawa budżetowa”

⁶ Cz. 83 poz. 13

jest udzielana pomoc w formie aktywizacji zawodowej oraz kursów języka polskiego.

Odnosząc się do poruszonej przez Pana Rzecznika kwestii czasu oczekiwania przez kandydatów na repatrianta na zapewnienie warunków do osiedlenia się w Polsce, co determinuje uzyskanie wizy krajowej w celu repatriacji, należy mieć na uwadze z jednej strony uwarunkowania budżetowe, a z drugiej – indywidualny charakter każdej sprawy, czyli rodzaj oczekiwanych przez wnioskodawcę warunków do osiedlenia się w Polsce.

W przypadku przedstawienia przez repatrianta samodzielnych warunków do osiedlenia się oraz zaproszenia ze strony bliskich krewnych, czas uzyskania wizy krajowej w celu repatriacji jest krótszy. Natomiast jeżeli wnioskodawca oczekuje na udostępnienie mieszkania przez gminę bądź na miejsce w ośrodku adaptacyjnym dla repatriantów, czas ten może ulec wydłużeniu, ze względu na znaczącą liczbę osób zainteresowanych przyjazdem w wyżej opisanych trybach, przy jednoczesnych ograniczeniach budżetowych w zakresie wysokości środków, które mogą być przeznaczone z budżetu państwa na pokrycie kosztów zapewnienia repatriantom lokali mieszkalnych przez gminy bądź kosztów związanych z organizacją naboru do ośrodków adaptacyjnych dla repatriantów.

Miejsca w ośrodku adaptacyjnym są przyznawane osobom zainteresowanym oraz członkom ich najbliższej rodziny:

1. Według kolejności złożenia wniosku o wydanie wizy krajowej w celu repatriacji⁷ przez osoby, które:
  - posiadają status kandydata na repatrianta⁸,
  - złożyły oświadczenie o zgodzie na umieszczenie w ośrodku adaptacyjnym dla repatriantów,
  - nie posiadają innych warunków do osiedlenia się w Polsce,
  - na etapie prowadzenia naboru do ośrodka w danym roku potwierdziły za pośrednictwem konsula wolę przesiedlenia przez ośrodek w zaoferowanym terminie.
2. W ramach dostępnych środków z budżetu państwa na pokrycie skutków finansowych związanych z przyjęciem w tym trybie określonej grupy osób, z uwzględnieniem zasady roczności budżetu państwa.

Decyzja w sprawie przyznania miejsca w ośrodku adaptacyjnym dla repatriantów wywiera skutki finansowe dla budżetu państwa. Koszt pobytu w ośrodku jednej osoby przez maksymalny okres pobytu 180 dni kształtuje się na poziomie do ok. 40 tys. zł. Koszty wypłaty przysługującej repatriantowi jednorazowej pomocy finansowej, o której mowa w art. 17 ust. 1 ustawy o repatriacji, wynoszą ok. 19 tys. zł na osobę. Ponadto repatriantom opuszczającym ośrodki adaptacyjne przysługuje uprawnienie do uzyskania pomocy finansowej na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych w maksymalnej wysokości 25 tys. zł na osobę oraz dodatkowe 25 tys. zł na rodzinę, w przypadku dopłaty do zakupu lokalu mieszkalnego

---

⁷ Według daty złożenia wniosku w konsulacie, w przypadku tej samej daty – według daty wydania decyzji konsula o zakwalifikowaniu do wydania wizy krajowej w celu repatriacji.

⁸ Zgodnie z art. 1a pkt 1 ustawy – osoby polskiego pochodzenia, wobec których konsul wydał decyzję o zakwalifikowaniu do wydania wizy krajowej w celu repatriacji lub przyrzeczenie wydania takiej wizy.

lub budynku mieszkalnego⁹. Średni koszt związany z przyznaniem miejsca w ośrodku jednej osobie, kształtuje się więc na poziomie ponad 100 tys. zł na osobę.

Zgodnie z art. 20g ust. 4 ustawy o repatriacji prowadzenie ośrodka jest finansowane ze środków budżetu państwa, a stosownie do art. 37 ust. 1 ustawy środki finansowe na realizację zadań określonych w ustawie, finansowanych z budżetu państwa, pochodzą z rezerwy celowej budżetu państwa „Pomoc dla repatriantów”. Ze środków rezerwy pokrywane są koszty związane z wypłatą wynagrodzenia dla podmiotów prowadzących ośrodki adaptacyjne dla repatriantów, wypłatą różnych form pomocy finansowej repatriantom po przyjeździe do Polski, dotacjami dla gmin oferujących mieszkanie repatriantom, zadaniami konsułów w zakresie pokrycia kosztów podróży repatriantów do Polski oraz kursów nauki języka polskiego, zadaniami ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania w zakresie organizacji kursów języka polskiego i adaptacji w społeczeństwie polskim dla repatriantów. Wysokość kwoty dostępnej w ramach rezerwy celowej budżetu państwa na dany rok jest określona w ustawie budżetowej i musi zawierać się w ramach limitów wydatków na dany rok, ujętych/przewidzianych w art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 7 kwietnia 2017 r. o zmianie ustawy o repatriacji oraz niektórych innych ustaw¹⁰. Limity te określono w latach 2023-2025 na poziomie 45 757 tys. zł rocznie.

Jednocześnie w art. 19 ust. 2 i 3 ustawy o zmianie ustawy o repatriacji oraz niektórych innych ustaw, wskazano, że minister właściwy do spraw wewnętrznych oraz Pełnomocnik Rządu do Spraw Repatriacji monitorują wykorzystanie limitu wydatków oraz – w przypadku przekroczenia lub zagrożenia przekroczenia przyjętego na dany rok budżetowy maksymalnego limitu wydatków budżetu państwa wdrażają mechanizm korygujący, polegający na ograniczeniu wydatków związanych z kosztami funkcjonowania systemu repatriacji, w tym ograniczeniu liczby wydawanych przez Pełnomocnika Rządu do Spraw Repatriacji decyzji w sprawie przyznania miejsca w ośrodku adaptacyjnym dla repatriantów lub przedłużenia pobytu repatrianta w takim ośrodku.

Powyższe uwarunkowania budżetowe powodują, że nie jest możliwe przyznanie miejsc w ośrodkach w terminach wskazanych w ustawie o repatriacji wszystkim zainteresowanym taką formą przyjazdu bez uszczerbku dla możliwości sfinansowania innych zadań realizowanych na podstawie ustawy o repatriacji oraz zgodnie ze wspomnianym wcześniej mechanizmem korygującym.

Należy wskazać, że w celu poprawy sytuacji, w 2024 r. Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji wystąpił z rządowym projektem ustawy zawierającym propozycję zmian prawnych, mających na celu podniesienie limitów wydatków na zadania związane z repatriacją do poziomu pozwalającego na sprawne prowadzenie procesu, w tym bieżącą realizację wypłat pomocy finansowej przysługujących repatriantom po przyjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Projekt był przedmiotem uzgodnień międzyresortowych i konsultacji publicznych. W dniu 21 maja 2025 r. ustawa o zmianie ustawy o repatriacji oraz niektórych innych ustaw została uchwalona przez Sejm RP (druk sejmowy nr 1201).

---

⁹ Art. 17b ust. 1, ust. 2, ust. 3, ust. 6 i ust. 8a ustawy.

¹⁰ Dz. U. poz. 858, z późn. zm.

Projekt ten zakłada podniesienie limitów wydatków o 35 mln zł rocznie, co umożliwi przyznawanie miejsc w ośrodkach kolejnym osobom.

Jednocześnie należy wskazać, że zmiana dotycząca likwidacji terminu oczekiwania na miejsce w ośrodku adaptacyjnym, o której mowa w art. 1 pkt 3 lit. d *projektu ustawy o repatriacji oraz niektórych innych ustaw* ma na celu usprawnienie procesu repatriacji oraz przyznawania miejsc w ośrodkach. Dotychczasowy stan prawny nie odzwierciedlał rzeczywistej kolejności oczekiwania przez osoby zainteresowane na wydanie wizy krajowej w celu repatriacji, do czego zobowiązuje art. 3c ust. 1 *ustawy*. Okres pomiędzy datą złożenia wniosku o wydanie wizy krajowej w celu repatriacji a wydaniem przez konsula decyzji o zakwalifikowaniu do wydania wizy krajowej w celu repatriacji był bowiem zróżnicowany z przyczyn niezależnych od wnioskodawcy oraz w zależności od placówki konsularnej prowadzącej postępowanie. Przyczyną takiego stanu rzeczy są specyficzne uwarunkowania pracy niektórych polskich urzędów konsularnych, w szczególności w zakresie terminów przekazywania poczty dyplomatycznej pomiędzy placówką a organami w kraju, oraz ograniczenia w funkcjonowaniu placówek wynikające z obecnej sytuacji międzynarodowej, a we wcześniejszych latach działaniami związanymi z przeciwdziałaniem epidemii COVID-19.

Wobec powyższego w *rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy o repatriacji oraz niektórych innych ustaw* odstąpiono od określenia terminów wydania decyzji w sprawie przyznania miejsca w ośrodkach adaptacyjnych dla repatriantów na rzecz uwzględnienia aktualnych możliwości finansowych oraz optymalizacji działań w tym zakresie. Zmiana polegająca na tym, że to Pełnomocnik wydaje decyzję w sprawie przyznania miejsca w ośrodku po potwierdzeniu przez konsula gotowości kandydata na repatrianta do przyjazdu w proponowanym terminie, pozwoli na uwzględnienie indywidualnej sytuacji kandydata na repatrianta oraz zapewni, że miejsca w ośrodkach będą przyznawane osobom aktualnie zainteresowanym skorzystaniem z oferowanej możliwości.

Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o repatriacji oraz niektórych innych ustaw wprowadził również zmianę w art. 3c ust. 5 *ustawy*, według której, to Pełnomocnik wydaje decyzję o przyznaniu miejsca w ośrodku z uwzględnieniem dostępności wolnych miejsc w ośrodkach oraz wysokości środków finansowych, o których mowa w art. 37 ust. 1 *ustawy*, które mogą być przeznaczone w danym roku budżetowym na pokrycie kosztów wynikających z wydania takiej decyzji bez uszczerbku dla realizacji innych zadań określonych w *ustawie*. Zmiana ta jednoznacznie wskazuje na uwarunkowania budżetowe związane z możliwością przyznawania miejsc w ośrodkach adaptacyjnych dla repatriantów. Wprowadzany przepis pozostaje w ścisłym związku z art. 19 ust. 3 *ustawy o zmianie ustawy o repatriacji oraz niektórych innych ustaw*, wprowadzającym opisany wyżej mechanizm ograniczania wydatków związanych z kosztami funkcjonowania systemu repatriacji w przypadku przekroczenia lub ryzyka przekroczenia maksymalnego limitu wydatków, wprost odnoszący się do ograniczenia liczby wydawanych przez Pełnomocnika decyzji w sprawie przyznania miejsca w ośrodku adaptacyjnym dla repatriantów.

Zauważyć należy także, że część z wnioskodawców, pomimo złożenia wniosku o wydanie wizy krajowej w celu repatriacji i dostępnych trybów repatriacji, nie jest zainteresowanych repatriacją do Polski w najbliższym czasie. Na powyższy stan

rzeczy mają wpływ m.in. kwestie takie jak: zamiar ukończenia nauki w kraju pochodzenia, konieczność spłacenia zobowiązań finansowych czy konieczność opieki nad członkami rodziny wymagającymi pomocy. Zdarzają się liczne przypadki odmowy przyjazdu w proponowanym terminie do ośrodka adaptacyjnego dla repatriantów, jak również brak zainteresowania ofertami mieszkaniowymi niektórych gmin. Kandydaci na repatriantów mają określone oczekiwania co do miejsca przyszłego osiedlenia się w Polsce i preferują gminy z rozwiniętą infrastrukturą komunikacyjną, z dostępem do placówek medycznych, edukacyjnych oraz do rynku pracy. W ostatnich latach jednym z czynników opóźniających decyzję o repatriacji ze strony osób uprawnionych, zwłaszcza z Kazachstanu są obawy w związku z toczącymi się działaniami wojennymi na terytorium Ukrainy – państwa graniczącego z Polską.

Pojawiają się też sytuacje, że o przyznanie miejsca w ośrodku adaptacyjnym, którego rolą jest wsparcie repatrianta w pierwszych miesiącach pobytu w Polsce, ubiegają się osoby mieszkające w Polsce od co najmniej kilku lat, które ukończyły w naszym kraju szkołę średnią i/lub studia wyższe, posiadają zezwolenie na pobyt stały na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, są w związku małżeńskim z obywatelem polskim, prowadzą w Polsce życie rodzinne i zawodowe. Sytuacja prawna tych osób umożliwia wystąpienie do właściwego wojewody o uznanie za repatrianta w drodze decyzji administracyjnej lub o nabycie obywatelstwa polskiego w trybach określonych w ustawie z dnia 2 kwietnia 2009 r. *o obywatelstwie polskim*¹¹, aczkolwiek czynnik finansowy związany z uzyskaniem statusu repatrianta na podstawie wizy krajowej w celu repatriacji odgrywa zasadniczą rolę w określeniu preferowanych przez repatrianta warunków do osiedlenia się.

Należy również zauważyć, że uzyskanie decyzji Pełnomocnika Rządu do Spraw Repatriacji w sprawie przyznania miejsca w ośrodku adaptacyjnym dla repatriantów nie jest jedynym trybem repatriacji. W zależności od posiadanych warunków do osiedlenia się w Polsce, wyróżnia się kilka ścieżek repatriacji:

1. Przyjazd na podstawie warunków do osiedlenia się zapewnionych we własnym zakresie¹² – jeżeli kandydat na repatrianta przedstawi dokument potwierdzający tytuł prawny do lokalu mieszkalnego na okres nie krótszy niż 12 miesięcy oraz oświadczenie o zatrudnieniu lub umowę o pracę na okres nie krótszy niż 12 miesięcy.
2. Przyjazd na podstawie warunków do osiedlenia się zapewnionych przez inne podmioty¹³, w tym:
  - na podstawie uchwały rady gminy zawierającej zobowiązanie do zapewnienia warunków do osiedlenia się przez okres nie krótszy niż 2 lata;
  - na podstawie oświadczenia obywatela polskiego, które zawiera zobowiązanie do zapewnienia warunków do osiedlenia się przez okres nie krótszy niż 2 lata (dotyczy wyłącznie wstępnych, zstępnych lub rodzeństwa osoby zapraszającej);

---

¹¹ Dz. U. z 2023 r. poz. 1989

¹² Posiadanie warunków do osiedlenia się - art. 12 ust. 2 ustawy.

¹³ Zapewnienie warunków do osiedlenia się - art. 12 ust. 3 ustawy.

- na podstawie oświadczenia osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej, mających siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, które zawiera zobowiązanie do zapewnienia warunków do osiedlenia się przez okres nie krótszy niż 2 lata.

Odnosząc się natomiast do pytania w sprawie skarg z zakresu procedury repatriacyjnej informuję, że w marcu 2025 r. do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji wpłynęła skarga na bezczynność Pełnomocnika Rządu do Spraw Repatriacji w sprawie o przyznanie miejsca w ośrodku adaptacyjnym dla repatriantów. Przedmiotowa skarga wraz z odpowiedzią Pełnomocnika Rządu do Spraw Repatriacji została w dniu 15 kwietnia 2025 r. przekazana do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie i oczekuje na rozpatrzenie.

Natomiast kwestie związane z terminami i dostępnością wizyt w placówkach konsularnych znajdują się poza właściwością Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji. Zgodnie bowiem z ustawą z dnia 25 czerwca 2015 r. *Prawo konsularne*¹⁴ nadzór nad wykonywaniem funkcji konsularnych sprawuje minister właściwy do spraw zagranicznych.

Z poważaniem
z up. Maciej Duszczyk
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji
/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

---

¹⁴ Dz. U. z 2023 r. poz. 1329